

VWS OMGEVINGSANALYSE COVID-19

Analyseperiode 10:30 uur d.d. 8 mei – 12:30 uur d.d. 9 mei

5.1.2e Directie Communicatie

Wie is getroffen? (1 ^e ring)	Wie is betrokken? (2 ^e ring)	Wie voelt zich betrokken? (3 ^e ring)
<ul style="list-style-type: none"> Nederlanders overleden aan COVID-19 Besmette ouderen in verpleeghuizen Verpleeghuispersoneel dat niet getest kon worden 	<ul style="list-style-type: none"> Familie, vrienden, omwonenden van getroffen Nederlanders Experts (virologen, artsen, biologen) die reflecteren op de versoepelingen 	<ul style="list-style-type: none"> Algemeen publiek Politici Journalisten die reconstructies schrijven

Samenvatting

- Verpleeghuizen hebben sinds begin maart al geprobeerd hun personeel te laten testen, maar werden geweigerd door laboratoria, terwijl die soms voldoende testcapaciteit hadden. Zelfs toen half maart bezoek werd verboden, werd het personeel niet getest. Dat meldt onderzoeksplatform Investico voor Trouw, Argos en De Groene Amsterdammer. "Ouderen legden het af in de strijd om aandacht", zo is het frame.
- Vanuit de oppositie boze reacties. Wilders wil snel een debat en noemt het 'schandalig'; Van Gerven noemt het niet testen van verpleeghuispersoneel 'desastreus'. En Hijink: "Stel je voor dat jij degene bent die kwetsbare ouderen heeft besmet. Wat voel je je dan naar en in de steek gelaten door een overheid die veel sneller had moeten testen en beter had moeten beschermen."
- Ook vandaag diverse reconstructies (Trouw, NRC, en FD) over 'hoe Rutte overtuigd raakte van de noodzaak tot een versoepeling'. In de verhalen doorklinkt ook een beeld dat er verdeeldheid zou zijn ontstaan binnen het Kabinet over de aanpak van de crisis. –"Er is iets geknapt, kapotgemaakt." In de [bijlage](#) de volledige reconstructies van Trouw en NRC.
- Verder opvallend veel waarschuwingen in de berichtgeving. Diverse expert reageren op de eerder deze week aangekondigde routekaart. Een belangrijke vraag die in de artikelen centraal staat, is in hoeverre het de samenleving gaat lukken zich aan de gedragsregels te houden nu de verantwoordelijkheid voor de bestrijding van het virus voor een groot deel bij mensen zelf is neergelegd.
- Viroloog Marion Koopmans verwacht een tweede coronagolf. "Hoe groot die is, dat hebben we voor een deel met ons eigen gedrag in de hand".
- Jaap van Dissel verwacht dat de samenleving in de toekomst vaker met het coronavirus te maken zal krijgen. "Het is niet een virus dat je op korte termijn kwijtraakt in een land als Nederland, met zoveel internationale contacten. Ik denk dat het virus zo breed verspreid is, dat het vaak weer gaat terugkomen."
- Het versoepelen van de coronamaatregelen kan weer tot overbelaste IC's leiden, waarschuwen Sake de Vlas en Luc Coffeng, hoogleraar en universitair docent infectieziektmodellering bij het Erasmus MC. "Hebben Nederlanders ietsje meer contact dan voorzien, dan leidt dat al tot een nieuwe piek." Volgens De Vlas 'spelen we met vuur'.
- NVIC-voorzitter Diederik Gommers vindt de versoepelingen begrijpelijk, maar laat weten dat 2.000 extra IC-verpleegkundigen niet zomaar zijn geregeld. 1.700 bedden voor 1 juni gaat ook niet lukken, als men ook wil dat de overige zorg doorgang vindt. "Ik hoop dat we tijd krijgen om duurzaam personeel op te leiden, maar dat we dan niet over 3 of 6 jaar weer moeten bezuinigingen en dat alles waar we in geïnvesteerd hebben, weer weg moet."

Karakterisering berichtgeving

- Volgens Volkskrant is de anderhalvemetersamenleving van premier Rutte geen rechte weg omhoog uit de lockdown, maar "een kronkelpad vol vertakkingen, hobbels en ingewikkelde spelregels".
- In Telegraaf een paginagrote advertentie van NL Actief waarin het de actie lanceert #1JUNISPORTSCHOLENOPEN.

SISOS (Slachtoffers - Identiteiten – Schade - Oorzaken - Scenario's)
Slachtofferaantallen

- Worldometer meldt dat het aantal coronabesmettingen wereldwijd inmiddels de 5 miljoen is gepasseerd. 275.000 zijn wereldwijd overleden aan het virus, en ruim 1.375.000 mensen zouden zijn hersteld.
- Het aantal coronapatiënten op de IC is gezakt tot 564; 20 minder dan op donderdag. Het LCPS denkt aan het einde van volgende week uit te komen op 435 coronapatiënten op de ic's.

- De instroom van patiënten met coronaklachten in de Brabantse ziekenhuizen is enorm gekelderd zaterdag. Dat meldt het ROAZ. In totaal zijn er de afgelopen 24 uur 58 mensen met corona-klachten in het ziekenhuis opgenomen. Dat cijfer was voor het laatst zo laag op 8 maart.

Identiteiten

- Het aantal sterfgevallen is de laatste weken vooral hoger onder mensen die langdurige zorg ontvangen. Eerder bleek al dat verpleeg- en verzorgingshuizen het hardst werden raakt. Maar de groep die langdurige zorg ontvangt, maar thuis woont, bleef in de statistieken buiten beeld. Nieuw onderzoek toont dat buiten de verzorgingshuizen meer ontvangers van langdurige zorg overlijden, melden CBS en RIVM. In de week van 20 april overleden 1.700 mensen die langdurige zorg kregen, bijna 50 procent meer dan gemiddeld in de eerste tien weken van dit jaar.
- Zeker 22 bewoners van het asielzoekerscentrum in Sneek zijn positief getest op het coronavirus. Dat bevestigt de GGD Friesland na berichtgeving van de Leeuwarder Courant. In het centrum wonen ongeveer zeshonderd mensen. De overige bewoners zullen de komende dagen getest worden. Het centrum is onmiddellijk gesloten. "We verwachten dat er meer besmettingsgevallen naar boven komen als er meer mensen getest worden" aldus de zegsvrouw.

Oorzaken

- China staat open voor een onafhankelijk internationaal onderzoek naar de herkomst van het nieuwe coronavirus. Dat zei de Chinese ambassadeur in Berlijn tegen het Duitse nieuws- en opinieblad Der Spiegel.

Scenario's

- Volgens viroloog Bert Niesters (UMCG) zal het aantal besmettingen vanaf de derde week gaan stijgen. Niesters maakt zich vooralsnog niet echt zorgen. "Ik snap ook dat er iets moet gebeuren. We kunnen mensen niet anderhalf jaar binnenhouden. Maar alles heeft een risico. Er zullen weer meer mensen op de IC komen en overlijden."
- Een medicijn of vaccin zal niet tegen een spotprijs op de markt komen, maar ook niet voor de hoofdprijs verwachten analisten. Analist Jos Versteeg van zakenbank InsingerGillissen denkt dat een vaccin tegen het virus wel duurder zal uitvallen dan gewoonlijk voor een vaccin wordt gevraagd [enkele tientjes voor bijvoorbeeld hondsdolheid of gele koorts]. "Als overheid kun je niet heel hard onderhandelen over prijs, omdat de beschikbaarheid van een vaccin van essentieel belang is om de economie weer normaal te laten draaien." Analyst Lenny van Steenhuyse (KBC) is minder bevreesd. "In de context van de wereldwijde gezondheids crisis producten tegen kostprijs of met een minimale winstmarge worden verkocht."

Informatiebehoefte

Welke informatie vragen leven er?

- 'Kunnen grootouders weer op hun kleinkinderen passen?' Het was een van de meest gestelde vragen in de speciale corona-uitzending van de NOS, waarin deskundigen antwoord gaven. Ook de Volkskrant is na een oproep over dit thema overstelpt met lezersreacties, schrijft het vandaag.
- De vragen en opmerkingen op de corporate kanalen en op de kanalen van ministers De Jonge en Van Rijn vloeien voort uit de aangekondigde routekaart. Voorbeelden: 'Waarom mogen er op vluchten wel meer mensen bij elkaar en in theaters niet?'; 'Mogen volwassenen ook zwemmen in de geopende zwembaden?'; 'Waarom beginnen we pas 1 juni met extra testen?'; 'Met hoe veel mensen mag ik buiten sporten?'; 'Wat zijn de regels voor reizen met auto nu in openbaar vervoer 1,5 meter wordt los gelaten?'; 'Waarom mogen de sportscholen niet open?'; 'Waarom krijgen verplegers en kwetsbaren geen gratis mondkapjes?'

Hoe wordt het incident omschreven (welke facts en figures worden benoemd)?

- De EU verdeelt 1,5 miljoen medische maskers over 17 lidstaten, waaronder Nederland (alsook het Verenigd Koninkrijk). De maskers zijn aangekocht via door de Europese Commissie georganiseerde aanbestedingen waar lidstaten op kunnen intekenen. In totaal worden 10 miljoen maskers aangeschaft. Die worden de komende weken in partijen van 1,5 miljoen verdeeld over regio's en landen die er behoefte aan hebben.
- Q-support, het expertisecentrum voor Q-koorts, is gevraagd om de nazorg mee in te richten voor post-COVID-19-patiënten. Eén punt waar alle patiënten in beeld zijn en vanuit waar onderzoek, nazorg en begeleiding wordt geregeld. Directeur Annemieke de Groot: "Een flinke klus, maar een die ik graag oppak."
- Op nog eens twee nertsenhouderijen is het coronavirus aangetroffen. Dat brengt het totaal op vier nertsenbedrijven. Een van de locaties waar het virus deze week is ontdekt is van een houder waar al eerder sprake bleek van besmetting.

- Het Coronacentrum in het Van der Valk Theaterhotel de Oranjerie in Roermond sluit per direct zijn deuren. De opvang is niet meer nodig omdat het aantal coronapatiënten in de regio Noord- en Midden-Limburgs afneemt. Ook de huisartsenpost bij het centrum is gesloten. De betrokken medewerkers keren terug naar de eigen zorginstelling.
- De coronamaatregel voor rijtscholen om tijdens rijlessen zo veel mogelijk ramen dicht te houden en de airco uit te laten, wordt geschrapt. Het advies van de brancheverenigingen stond haaks op de RIVM-richtlijnen.
- Touringcarbedrijven willen gaan helpen in het OV. In een brief aan minister Van Nieuwenhuizen biedt de branchevereniging van touringcarbedrijven KNV aan per direct de capaciteit van het ov te helpen vergroten.
- Pretparken en dierentuinen heropenen de poorten: De Efteling (20 mei), Diergaarde Blijdorp (20 mei), Walibi (25 mei); en Beekse Bergen (14 mei). In alle parken geldt dat bezoekers vooraf moeten reserveren.
- Een protocol om verantwoord de sportscholen te heropenen zou enige weken geleden zijn goedgekeurd door VWS maar door een fout nooit gemeld zijn aan het OMT. VWS ontkent dat er sprake is van een fout, maar zegt dat het kan zijn dat er eerder een versoepeling komt. NL Actief zal volgende week spreken met Van Rijn: "We willen erachter komen wat nu precies het probleem is. Het protocol is duidelijk. Het gaat onder andere uit van een maximaal aantal mensen per vierkante meter, het gebruik van een tijdslot en hygiënerregels." NL Actief is in elk geval met een advertentie in onder meer de krant de actie met hashtag #1JUNISPORTSCHOLENOPEN gestart.

Wat zien, ruiken, voelen, horen, proeven mensen (zintuigelijke waarnemingen)?

- Stichting Ambulance Wens brengt dagelijks wensen in vervulling van mensen in hun laatste levensfase. De laatste tijd zitten daar ook coronapatiënten bij, wat de vrijwilligers voor een uitdaging stelt. "Het is jammer dat je dan een masker voor hebt, maar mooi dat je kan blijven helpen", zegt Kees Veldboer.

Waarneembaar gedrag (schadebeperking)

Wat doen of laten getroffenen en betrokken?

- Den Bosch gaat dit weekend experimenteren met extra maatregelen om de bezoekersstromen in het centrum te reguleren. Rond Moederdag wordt extra drukte verwacht. Zo gaan bijvoorbeeld gastheren en -vrouwen in witte hesjes met de tekst 'Samen zijn wij Den Bosch' bezoekers attenderen op de maatregelen.

Volgen zij gedragsadviezen op?

- De NS roept mensen op niet meer met de trein naar Zandvoort te reizen tenzij het strikt noodzakelijk is. De drukte is nu nog te doen, maar de vervoerder vreest later op de dag te moeten ingrijpen.
- Er verschijnen verhalen van opa's en oma's die hun kinderen en kleinkinderen opzoeken. De manier waarop dat bezoek plaatsvindt, verschilt: van op afstand contact, tot de (klein)kinderen vastpakken en knuffelen.

Betekenisgeving

Welke oproepen en waarschuwingen worden gedaan?

- **Viroloog Marion Koopmans** van het Erasmus MC verwacht de komst van een tweede coronagolf naar ons land. "Hoe groot die is, dat hebben we voor een deel met ons eigen gedrag in de hand", zegt Koopmans in een interview met het AD. Koopmans sluit zich hiermee aan bij twee topexperts in Duitsland, die waarschuwen voor een tweede coronagolf, die mogelijk nog krachtiger is dan de eerste. Koopmans denkt dat de mate waarin Nederlanders zich aan de adviezen houden meespeelt. "Als je kijkt naar voorgaande griepandemieën, dan verwacht je het wel. Maar we hebben nog nooit in de historie een pandemie gehad waarbij zoveel maatregelen zijn genomen, en zo nadrukkelijk gestuurd werd op het gedrag van mensen. Je weet niet in hoeverre we daarmee onheil kunnen voorkomen. Of en hoeveel nieuwe golven er komen, hangt ook af van de mate waarin de mensen immuun worden voor het virus. Dat is ook al iets wat we nog niet weten. Is iedereen die het gehad heeft permanent immuun, dan zal het meevallen. Is niemand immuun, dan blijf je met grote golven te maken krijgen. Het onderzoek dat op veel plaatsen wordt gedaan, gaat hopelijk belangrijke informatie opleveren."
- **Jaap van Dissel** verwacht dat de samenleving in de toekomst vaker met het coronavirus te maken zal krijgen. "Het is niet een virus dat je op korte termijn kwijtraakt in een land als Nederland, met zoveel internationale contacten", zegt hij in een interview met NRC. "Ik denk dat het virus zo breed verspreid is, dat het vaak weer gaat terugkomen." Van Dissel wil nog geen conclusies trekken over hoe het kabinet en het OMT dat hij voorziet, in het begin van de coronacrisis hebben gehandeld. De vraag of bijvoorbeeld kwetsbaren in verpleeghuizen voldoende zijn beschermd, komt wat hem betreft nog te vroeg. "Ik vind dat te kort dag. De

verpleeghuizen zijn een apart probleem gebleken, de vraag is of dat oplosbaar was. Je zag eigenlijk in alle Europese landen veel sterfgevallen in verpleeghuizen. Dus het is de vraag wat daaraan te voorkomen was."

- Het versoepelen van de coronamaatregelen kan weer tot overbelaste intensive cares leiden. Daarvoor waarschuwen **Sake de Vlas** en **Luc Coffeng**, hoogleraar en universitair docent infectieziektomodellering bij het Erasmus MC. Uit hun rekenmodel blijkt dat het terugdraaien van maatregelen een balanceeract is. Hebben Nederlanders ietsje meer contact dan voorzien, dan leidt dat al tot een nieuwe piek. De Vlas en Coffeng vinden dat het kabinet maandag te veel maatregelen tegelijk neemt, door naast de scholen ook de kappers, nagelsalons en bibliotheken weer te openen. Hetzelfde geldt voor het eventueel weer opengaan van onder andere theaters, cafés en musea op 1 juni. "We spelen met vuur", zegt De Vlas. Volgens de onderzoeker is een meer stapsgewijze versoepeling nodig, met tussenpozen van drie tot vijf weken, om het effect van elke maatregel goed te kunnen zien.
- **Adviseur binnenmilieu Froukje van Dijk** waarschuwt bij EenVandaag het er nog te weinig bekend is over de relatie tussen luchtkwaliteit en (de verspreiding van) het coronavirus. Aangezien 80% van de luchtkwaliteit in klaslokalen niet goed is, kan dit een probleem betekenen. Longarts Hans in 't Veen (Franciscus Ziekenhuis Rotterdam) zegt dat er nog te weinig bekend is over de verspreiding van het virus, maar dat er wel indicaties zijn dat afgesloten ruimtes en slechte ventilatie een rol kunnen spelen. Epidemioloog Patricia Bruijning in de uitzending: "Ik denk dat we aanwijzingen hebben dat luchtverversing belangrijk is bij de verspreiding van het virus." (...) We weten er nog te weinig van, hoe groot of belangrijk het is, is nog de vraag. (...) Basisscholen gaan niet te vroeg open. Ventileren kan nu nog met deuren en ramen. Wel moeten we tegen de winter meer helderheid hebben over de rol van ventilatie op het coronavirus."
- Techniek Nederland vindt dat scholen en gebouwbeheerders vóór die datum de ventilatiesystemen in klaslokalen zouden moeten controleren. **Voorzitter Doekle Terpstra**; "Het is fijn dat kinderen eindelijk weer naar school kunnen. Maar de gezondheid van leerlingen en docenten moet voorop staan."
- Kappers kunnen het beste ook een mondkapje dragen als ze aanstaande maandag weer hun werk oppakken. Ook de klanten zouden hun neus en mond moeten bedekken, adviseert **vakbond FNV**. "We weten nog weinig over de verspreiding van het virus. Het is nog niet geheel duidelijk in hoeverre iemand besmettelijk is voordat hij of zij ziekteverschijnselen vertoont, aldus de bond."
- Nationaal Ouderenfonds waarschuwt voor stigmatisering van ouderen. Directeur Corona Gielbert: "Zo'n bizar horecavoorstel van D66 zet een kwart van de Nederlanders buitenspel." Het fonds ageert tegen de term 'zwakkeren' die nu dagelijks in de media opduikt. "Premier Rutte, koning Willem-Alexander, te vaak gebruiken zij en anderen het woord 'zwak' als synoniem voor ouderen. Daarmee serveren zij een groot deel van onze samenleving direct af."

Welke emoties, waardeoordelen, kwalificaties, kritiek, steun worden gegeven?

- Woonzorgcentrum Archipel Kanidas in Best wordt al langere tijd lastiggevallen door de groepering Demonstratie van het Volk. De mensen achter de groepering zijn woedend dat de 82-jarige Wil van Buren haar man Nico, die in Kanidas verblijft, nu bijna twee maanden niet meer heeft gezien. De situatie is grimmig, bevestigt Katinka van Bostel van de raad van bestuur van Kanidas. De politie surveilleert vrijdagavond bij het verzorgingshuis, nadat er eerder op de dag verschillende telefonische bedreigingen waren binnengekomen. Zaterdag is er een demonstratie aangekondigd door Demonstratie van het Volk.

Sport

- De KNVB werkt in samenwerking met de Eredivisie CV, Coöperatie Eerste Divisie en de clubs aan een plan om overheidssteun te krijgen. Het is de bedoeling dat het plan snel met minister Van Rijn wordt besproken. Eerder waarschuwde de bond voor een mogelijke schadepost van 300 – 400 miljoen euro.
- Vertegenwoordigers van de vechtsport, krachtsport en fitnessbranche hebben ministers De Jonge, Van Rijn, en Wiebes via een brandbrief "zicht op overleving" gevraagd. Ze willen zsm met de ministers om de tafel.
- Als er in de Keuken Kampioen Divisie na 1 september nog lang zonder publiek moet worden gevoetbald, zijn de gevolgen desastreus, met mogelijke schade tussen de 5 en 60 miljoen, zegt de Coöperatie Eerste Divisie.

Hoe wordt naar de overheid gekeken?

Trends in vertrouwen in de overheid

- Naast eerdere reconstructies in andere media, beschrijft ook Trouw de wijze waarop 'Rutte overtuigd raakte van de noodzaak tot een versoepeling'. Zie de [bijlage](#) voor het hele artikel.

- In NRC doorklinkt in de reconstructie vooral ook de verdeeldheid die zou zijn ontstaan binnen het Kabinet over de aanpak van de crisis: 'Als preekjes van Rutte niet meer werken in de crisis. –"Er is iets geknapt, kapotgemaakt." Zie de [bijlage](#) voor het hele artikel.
- In een korte reconstructie beschrijft ook FD hoe Rutte zich steeds meer beseft dat het beleid aangepast moest worden. Vooral Rutte was lange tijd erg terughoudend over het weer opstarten van de economie. Logisch, stelt een ervaren Haags kopstuk. "De eindverantwoordelijkheid ligt bij Rutte. Als premier kun je je veel permitteren, maar je wilt niet het verwijt krijgen met levens te spelen. En aanvankelijk waren de prognoses voor de ic-bezetting niet best. Een andere ingewijde vindt juist dat Rutte "wel erg lang haast monomaan gericht was op zorgindicatoren en mannen in witte jassen". Rutte voelt vanaf de Catshuissessie van 19 april de druk vanaf dat moment toenemen om het crisisbeleid te wijzigen. Het coronakorset begint bij burgers te knellen. Vakbonden en werkgeversorganisaties wijzen op dreigende ontslagrondes en faillissementen. Intern krijgt Rutte meer tegenspraak, naast van Wiebes ook van de ministers Koolmees en Hoekstra. "Deze politieke zwaargewichten spreken veel met ondernemers, vakbonden en banken en hebben zo goed zicht op de economische pijn die de BV Nederland voelt", aldus FD. Het beseft dat er meer perspectief moet komen, daalt dan ook in bij Rutte. In de week van Koningsdag zet hij samen met De Jonge een exitstrategie in de steigers. Om zo veel mogelijk draagvlak te creëren voor de routekaart, overleggen Rutte en De Jonge die week met verschillende belangenbehartigers. Op 30 april ontvangt de premier in de Blauwe Zaal op Algemene Zaken FNV-voorman Han Busker, werkgeversvoorzitter Hans de Boer en CPB-directeur Pieter Hasekamp. "Toen merkte je al de omslag in Ruttens denken", zegt een betrokkene. "Timing is alles in de politiek", zegt een kopstuk. "Was deze versoepeling lang uitgebleven, dan lag burgerlijke ongehoorzaamheid op de loer. Rutte moet nu vertrouwen op de zelfbeheersing in de samenleving."
- FD schrijft in een ander artikel dat je de regering 'zwabberbeleid' zou kunnen verwijten. "Eerder was de boodschap dat het sluiten van de scholen geen enkele zin heeft. Een paar dagen later ging het onderwijs wel degelijk op slot. En de groepsimmunitet waar Rutte eens over repte? Hoor je ook weinig meer van. Rutte zal er zijn schouders bij ophalen. Hij heeft vaker gezegd dat hij met 50% van de kennis 100% van de besluiten moet nemen. Dan krijg je dit." Volgens de krant zullen mondkapjes het straatbeeld ingrijpend veranderen. "Voor je het weet krijgt de stad het uiterlijk van een openluchtziekenhuis. Met die kapjes lijkt het ook alsof de bevolking de mond is gesnoerd. Hopelijk gaan mensen zelf knutselen en van het mondkapje een statement maken. –Met kleuren die schreeuwen.

Trends in vertrouwen in de maatregelen

- **NVIC-voorzitter Diederik Gommers** vindt de versoepelingen begrijpelijk, maar laat weten dat 2.000 extra IC-verpleegkundigen niet zomaar zijn geregeld m.b.t. het aantal structurele IC-bedden waarom is gevraagd. 1.700 bedden voor 1 juni zou ook niet lukken, als men ook wil dat de overige zorg doorgang vindt. En het zou het te gemakkelijk zijn om te denken dat je terug kunt gaan naar wat eerder is gedaan 'als het weer misloopt' wijzend op het 'stilleggen van de overige zorg'. Uitgestelde zorg is niet opnieuw uit te stellen. "Ik hoop dat we tijd krijgen om duurzaam personeel op te leiden, maar dat we dan niet over 3 of 6 jaar weer moeten bezuinigen en dat alles waar we in geïnvesteerd hebben, weer weg doen."
- **Jaap van Dissel** verwacht dat de aangekondigde versoepeling van de maatregelen goed zal uitpakken, maar vindt niet dat het einde in zicht is. "We hebben nu de eerste fase opgevangen, nu gaat het erom hoe je dat voortzet." Van Dissel wil nog niet evalueren. Hij zegt wel: "Maar als Nederland minder maatregelen had genomen, zoals Zweden, was dat wel desastreus geweest. Dan waren we overrompeld. Dan waren onze ic's echt overstromd. In Zweden is de ontwikkeling van het aantal besmettingen veel geleidelijker verlopen, zonder die boost van het carnaval die wij hebben gehad." Ook benadrukt Van Dissel nogmaals dat er geen wetenschappelijk bewijs is voor de werking van mondkapjes die in het ov nu toch verplicht worden. Daar heeft het OMT ook geen positief advies voor gegeven. Ook niet om extra voorzichtigheid te betrachten. "Onze rol is op basis van wetenschappelijke kennis te adviseren. 'Baat het niet, dan schaad het niet' klinkt meer als beleid." En hij wijst erop dat "we de besmettingen hebben teruggebracht zonder mondkapjes".
- In een interview met NOS, samen met Jacco Wallinga, zegt **Van Dissel** over de exitstrategie: "Wij zeiden niet dat er geen exitstrategie mogelijk was. Waar het vorige week over ging, is of je al een heel plan tot aan november kunt vaststellen. En daarvan hebben we gezegd: we monitoren, we kijken wat er gebeurt, en op grond daarvan ga je stappen zetten. En dat is in feite ook de logica van wat er nu gepresenteerd is. En er is afgesproken dat steeds voordat de volgende stap plaatsvindt, het kabinet naar alle waarschijnlijkheid vragen zal stellen aan het OMT, zodat we dingen kunnen doorrekenen." Ze maken zich meer zorgen over de vraag of mensen zich wel aan de basisregels - handen wassen, afstand houden en thuisblijven bij ziekte

- blijven houden. Over of het mogelijk is om in te schatten wat de impact kan zijn van het versoepelen zegt **Jacco Wallinga**: "Eigenlijk niet. Onze berekeningen over de versoepelingen van volgende week geven aan hoe het gaat onder gelijkblijvende omstandigheden. Misschien is dat wel een beetje misleidend: we weten ook dat die omstandigheden niet gelijk blijven. Mensen gaan op een gegeven moment hun gedrag aanpassen. Die onzekerheden zijn best wel groot." Het effect van het volgen van de basisregels zou belangrijker kunnen zijn dan het effect van een van de pakketten met versoepelingen. Of het wel verstandig is van het kabinet om een routekaart te presenteren, zou ook niet aan het hen gesteld moeten worden. "Dat is een beleidsvraag. Wij rekenen alleen de gevolgen uit. Die vraag moet je echt in Den Haag stellen."

- **Gezondheidseconoom Xander Koolman** denkt dat de versoepelingen te vroeg komen. Hij vindt dat er onvoldoende grip is op het virus om de teugels te laten vieren. "In Nederland lijkt het nog te vroeg om te versoepelen. Bij ons zijn meer mensen besmet per 100.000 inwoners, en wordt een groter deel van de zorgcapaciteit gebruikt. We moeten daarom sneller aan de noodrem trekken als het virus weer oprukt."
- **Hoogleraar Besturen van Veiligheid Ira Helsloot** vindt dat de lockdown te lang heeft geduurd. Het virus is Nederland niet uit en zal ook de wereld niet uitgaan. "Dat betekent dat we tenminste het aankomende jaar wel aparte ziekenhuizen moeten inrichten om coronapatiënten specialistische zorg te bieden zonder dat we de reguliere zorg daarmee belasten. In de jaren vijftig kenden we dergelijke ziekenhuizen voor de toen rondzwerende longziekte tuberculose. We kennen de weg dus al."

Testen in verpleeghuizen

- Verpleeghuizen hebben sinds begin maart al geprobeerd hun personeel te laten testen op het coronavirus, maar werden geweigerd door laboratoria, terwijl die soms voldoende testcapaciteit hadden. Zelfs toen half maart bezoek aan verpleeghuizen werd verboden vanwege besmettingsgevaar, werd het personeel niet getest. Dat meldt het journalistieke onderzoeksplatform Investico voor Trouw, Argos en De Groene Amsterdammer. De tests werden geweigerd omdat onduidelijk was waar in Nederland er beschikbare capaciteit was. "Marktwerking leidde de afgelopen tien jaar tot een wildgroei aan laboratoria", schrijft Trouw. "Waar voorheen één of twee labs per regio waren, zijn er nu landelijk ruim honderd. Volgens GGD'ers en arts-microbiologen is het overzicht zoek."
- Trouw schrijft verder dat het grootste laboratorium van Nederland, Star-shl, naar eigen zeggen wel capaciteit had, maar aanvankelijk verpleeghuizen weigerde omdat het RIVM dit voorschreef. "Er kwamen verpleeghuizen die wilden testen, maar wij zeiden: 'we testen alleen huisartsen en verloskundigen. Dat is wat we volgens de richtlijnen mogen doen'. Pas gaandeweg hebben we verpleeghuizen erbij genomen."
- **Directeur Peter Hoppener van zorgorganisatie Vivent** uit Den Bosch bevestigt in de krant dat hij personeel wilde laten testen, maar dat dat niet mocht. "Terwijl nu blijkt dat personeel ongewild voor een flink deel van de besmettingen heeft gezorgd."
- AD bericht los van het Trouw-verhaal over het Brabantse Budel waar op twee afdelingen van zorgcentrum Mariënburcht bijna de helft van de bewoners vermoedelijk aan corona is overleden. Dit is niet met tests vastgesteld, omdat het zorgcentrum niet de testmogelijkheden kreeg die ze wilde. Het is het gesprek van de dag in het dorp, aldus AD. Directievoorzitter Steven Han: "Voelt alsof we hebben verloren van het virus".
- **Geert Wilders (PVV)**: "Schandalig. Niet alleen stonden verpleeghuizen achteraan in de rij met het verkrijgen van beschermingsmiddelen maar ze werden dus ook geweigerd met testen (terwijl er voldoende capaciteit was) vanwege rivm-richtlijnen- met massale besmettingen als gevolg. Snel debat hierover!"
- **Maarten Hijink (SP)**: "'We wilden personeel laten testen, maar we mochten niet'. Stel je voor dat jij degene bent die kwetsbare ouderen heeft besmet. Wat voel je je dan naar en in de steek gelaten door een overheid die veel sneller had moeten testen en beter had moeten beschermen."
- **Henk van Gerven (SP)**: "De gevolgen van het niet testen van personeel in de verpleeghuizen terwijl de testcapaciteit er wel was, zijn desastreus. In de verpleeghuizen nu de meeste coronabesmettingen met alle gevolgen van dien. #coronacrisis"
- **Thierry Baudet (FvD)**: retweet een tweet van Sytse de Jong: "Terwijl verpleeghuizen in maart een ramp probeerden af te wenden, liepen zij vast in onduidelijkheid en onwil. Personeel #testen op #COVID19 mocht niet, omdat laboratoria vasthielden aan richtlijnen van het #RIVM."
- **Corrie van Brenk (50PLUS)**: "Verpleeghuizen wilden al vroeg testen maar werden geweigerd. Vreselijk"

Onderzoeken en opiniepeilingen

- Rode Kruis meldt o.b.v. eigen onderzoek dat ruim de helft van de ouderen bang is om het coronavirus op te lopen. Ook doet bijna een derde van de 70-plussers liever geen boodschappen of gaat naar buiten omdat zij bang zijn dat mensen te dichtbij komen. Rode Kruis roept op "rekening te blijven houden met ouderen".